

**ZARZĄDZENIE ZASTĘPCZE
WOJEWODY MAZOWIECKIEGO**

z dnia 13 grudnia 2017 r.

w sprawie nadania nazwy ulicy

Na podstawie art. 6 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki (Dz. U. poz. 744 oraz z 2017 r. poz. 1389) zarządza się, co następuje:

§ 1. Zmienia się dotychczasową nazwę ulicy położonej w Gminie Piaseczno z 17 Stycznia (1945) na Księcia Janusza I Starego.

§ 2. Wykonanie zarządzenia powierza się Burmistrzowi Piaseczna.

§ 3. Zarządzenie podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego i wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Uzasadnienie

W dniu 2 września 2016 r. weszła w życie ustawa z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (Dz. U. poz. 744), zwana dalej „ustawą”. Ustawa została zmieniona ustawą z dnia 22 czerwca 2017 r. o zmianie ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (Dz. U. poz. 1389).

Zgodnie z brzmieniem art. 6 ust. 1 ustawy, obowiązujące w dniu wejścia w życie ustawy nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów, upamiętniające osoby, organizacje, wydarzenia lub daty symbolizujące komunizm lub inny ustrój totalitarny lub propagujące taki ustrój w inny sposób, właściwy organ jednostki samorządu terytorialnego zmienia w terminie 12 miesięcy od dnia jej wejścia w życie. Stosownie do art. 1 ust. 2 ustawy za propagujące komunizm uważa się także nazwy odwołujące się do osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących represyjny, autorytarny i niesuwerenny system władzy w Polsce w latach 1944-1989.

Na podstawie art. 6 ust. 2 ustawy w przypadku niewykonania obowiązku przez właściwy organ jednostki samorządu terytorialnego, wojewoda wydaje zarządzenie zastępcze, w którym nadaje nazwę zgodną z art. 1 ustawy w terminie 3 miesięcy od dnia, w którym upłynął termin na podjęcie działań przez organ jednostki samorządu terytorialnego.

Rada Miejska w Piasecznie nie wykonała ustawowego obowiązku i nie dokonała zmiany nazwy ulicy 17 stycznia (1945). Wojewoda zwrócił się, w trybie art. 6 ust. 3 ustawy, do Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu o wydanie opinii potwierdzającej niezgodność nazwy obowiązującej w dniu wejścia w życie ustawy z art. 1 (pismo z dnia 24 listopada 2017 r. znak WNP-I.40.659.2017.KS). Na mocy art. 6 ust. 3 w związku z art. 2 ust. 3 ustawy oczekiwanie na opinię wstrzymuje bieg terminu

na wydanie zarządzenia zastępczego. Opinia IPN wpłynęła do organu nadzoru w dniu 6 grudnia 2017 r. (pismo z dnia 6 grudnia 2017 r. znak BUW-940-229(4)/17).

W ocenie Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu nazwa 17 stycznia (1945) wypełnia normę art. 1 ustawy.

Nazwa 17 Stycznia prawdopodobnie odnosi się do daty 17 stycznia 1945 r. W nazwie ulicy nie zawarto bowiem pełnej daty, wskazującej na upamiętnienie innego konkretnego wydarzenia.

W dniach 14-17 stycznia 1945 r. 1 Armia Wojska Polskiego, działając w składzie 1 Frontu Białoruskiego, uczestniczyła w Operacji Warszawskiej. Warszawa zniszczona przez Niemców po powstaniu 1944 r. w 84%, została zdobyta w wyniku działania trzech armii. Sowiecka 61 Armia z przyczółka warecko-magnuszewskiego i 47 Armii z rejonu Modlina uderzyły w kierunku Błonia, tworząc tzw. kocioł warszawski, w którym znalazła się część sił 9 Armii niemieckiej. 1 Armia WP uderzyła na Warszawę siłami głównymi z południa, od strony przyczółka pod Warką, a częścią sił frontalnie, z rejonu Łomianek, Pragi i Wilanowa. Operacja warszawska, stanowiła część operacji wiślańsko-odrzańskiej. 17 stycznia do miasta dotarły siły główne 1 Armii WP nacierające od zachodu i południa. Wycofanie z Warszawy niemieckich jednostek pancernych i Dywizji Fortecznej pozwoliło 1 Armii WP opanować miasto. Stwierdzenie, że 17 stycznia 1945 r. doszło do „wyzwolenia Warszawy” do dziś wzbudza kontrowersje. Choć tego dnia Armia Czerwona i podporządkowane jej oddziały Wojska Polskiego wyparły ze stolicy Niemców, to na ich miejsce wszedł nowy ciemiężyciel. W Warszawie pojawiły się jednostki sowieckie, a wśród nich NKWD. Okupacja niemiecka została zamieniona na sowiecką.

Stosownie do brzmienia art. 1 i 6 ust. 1 ustawy wskazać należy, że podstawowym jej założeniem było skuteczne wyeliminowanie z przestrzeni publicznej nazw propagujących symbole ustrojów totalitarnych, przy poszanowaniu miejsc pochówku, grobów i cmentarzy, a także własności prywatnej. Przedsięwzięcie zmiany nazw jest jednym z elementów polityki historycznej, jako kategorii historii służącej kształtowaniu świadomości historycznej społeczeństwa, w tym świadomości gospodarczej i terytorialnej oraz wzmocnieniu publicznego dyskursu o przeszłości w kierunku pielęgnowania więzi narodowych niezależnie od bieżącej polityki państwa. Polityka historyczna dotyczy interpretacji faktów, bytów i zdarzeń oraz jest rozpatrywana w kategoriach racji stanu społeczeństwa i narodu, jako element mający charakter długofalowy i stanowiący fundament państwa.

Na mocy art. 6 ust. 2 i 3 ustawy organ nadzoru jest zatem zobligowany do wydania zarządzenia zastępczego dokonującego zmiany nazwy z ulicy 17 stycznia (1945) na ulicę Księcia Janusza I Starego. Dokonując zmiany nazwy ulicy, organ nadzoru uwzględnił nazwę zaproponowaną przez Gminę Piaseczno, pismem z dnia 2 listopada 2017 r. znak UiA.M.6724.345.2017.ZP.

Książe Janusz I Stary (warszawski) żył w latach 1346 - 1429. Janusz I był najstarszym synem księcia mazowieckiego Siemowita III i Eufemii Opawskiej. W 1381 r. otrzymał ostatecznie w swoje posiadanie ziemie: warszawską, nurską, liwską, łomżyńską, ciechanowską, wyszogrodzką i zakroczymską.

W swojej polityce Janusz I Stary stał wiernie na stanowisku ścisłej współpracy z Polską i jej kolejnymi władcami. Wyrazem tego były kolejne hołdy lenne składane przez Janusza I Starego w latach 1373, 1383 i 1387. W 1387 r. Książę mazowiecki, po wyborze Jagiełły na króla Polski, uznał jego władzę i wziął następnie udział w podróży króla do Wilna w celu chrystianizacji kraju. Władysław Jagiełło w dniu 2 września 1391 r. nadał dożywotnio Januszowi I sporne Podlasie z Drohiczyńnem, Mielnikiem, Bielskiem Podlaskim i Surazem.

Przyjazne stosunki łączące Janusza z Polską i Litwą spowodowały stan permanentnej wrogości względem Mazowsza ze strony zakonu krzyżackiego.

W latach 1409–1411 Janusz I Stary wziął udział po stronie polskiej w wielkiej wojnie z zakonem krzyżackim. Na terenie władztwa Janusza I Starego pod Czerwińskiem zostało wyznaczone miejsce koncentracji zjednoczonych wojsk polsko-litewskich. Stamtąd też książę mazowiecki na czele zorganizowanej przez siebie chorągwi rycerstwa udał się pod Grunwald, gdzie wziął udział w bitwie. Następnie Janusz uczestniczył w dalszej części kampanii otrzymując od króla w podzięcie nadanie zamków krzyżackich w Nidzicy, Ostródzie i Olsztynie.

Kiedy w 1414 r. wybuchła kolejna wojna Polski z Krzyżakami, Janusz I Stary ponownie zdecydował się poprzeć swojego suwerena wypowiadając wojnę państwu zakonnemu.

Uznawany jest za jednego z najwybitniejszych władców Księstwa mazowieckiego, któremu liczne miasta zawdzięczają rozwój, a nawet powstanie. Wspierał fundacje kościelne, wzmocnił i rozbudował zamki w Czersku, Liwie i Ciechanowie. Walczył u boku króla Władysława Jagiełły pod Grunwaldem i przeniósł stolicę księstwa z Czerska do Warszawy. Kronikarz Jan Długosz przedstawiał księcia Janusza, jako człowieka umiarkowanego w rządach, mądrego, odważnego i pobożnego.

Janusz I Stary zmarł 8 grudnia 1429 r. w Czersku, a pochowany został w kościele św. Jana w Warszawie.

Na podstawie art. 5 ustawy pisma oraz postępowania sądowe i administracyjne w sprawach dotyczących ujawnienia w księgach wieczystych oraz uwzględnienia w rejestrach, ewidencjach i dokumentach urzędowych zmiany nazwy dokonanej na podstawie ustawy są wolne od opłat, zaś zmiana nazwy dokonana na podstawie ustawy nie ma wpływu na ważność dokumentów zawierających nazwę dotychczasową.

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego. Termin wejścia w życie zarządzenia, ze względu na ważny interes państwa i przytoczoną wyżej argumentację, dotyczącą podstawowych założeń ustawy, oraz z uwagi na bezczynność Gminy w zakresie zmiany nazwy, czyni zadość zasadom demokratycznego państwa prawnego, o których mowa w art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1523).

Jednocześnie, na podstawie art. 6 ust. 4 i art. 3 ust. 4 ustawy w związku z art. 98 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1875), pouczam, że na zarządzenie zastępcze Gminie przysługuje skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie w terminie 30 dni od dnia doręczenia, wnoszona za pośrednictwem organu, który skarżone zarządzenie wydał.

WOJEWODA MAZOWIECKI

Zdzisław Szipiera

